

STRATEJİK GÖRÜNÜM

Aylık Bülten

12.Sayı

Ağustos 2024

Küresel Jeopolitik Görünüm: Suikast Girişimi Trump'ı Seçimlerde Öne Geçirdi İddiaları

Donald Trump'ın bir suikastçının kurşunuyla yaralanmasından dakikalar sonra yumruğunu meydan okurcasına kaldırdığı bir fotoğraf tüm dünya sathında viral oldu ve Temmuz 2024'te eski başkanın hayatına yönelik girişimin nihayetinde seçim şansını artıracak yönündeki iddiaları artırdı.

ABD siyasi tarihi incelendiğinde stratejik mevkideki karar alıcılara yönelik suikast girişimlerinin sayıca fazla olduğu dikkat çekiyor. Ancak her suikast girişimine uğrayan başkanın veya başkan adayının seçimde avantajlı bir konuma gelmediği de bir gerçek.

New York eski valisi Theodore Roosevelt, William McKinley'in başkanlığının altıncı ayında Leon Czolgosz tarafından öldürülmesi üzerine göreve gelerek bir suikastın ardından başkan olmuştu. Neredeyse bir tam dönem görev yaptıktan ve bir dönem daha seçildikten sonra Roosevelt, üçüncü bir dönem için aday olmayı reddetmiş, ancak daha sonra fikrini değiştirmişti.

Roosevelt, 1912'de Cumhuriyetçi Parti ön seçimlerini kaybettikten sonra, yeni kurduğu İlerici Parti altında üçüncü bir başkanlık dönemi için adaylığını koymuş ve Wisconsin'de bir konuşma yapmak üzereyken eski bir barmen tarafından vurulmuştur. Kurşun, gözlük kılıfına ve ceketinin içinde sakladığı 50 sayfalık konuşma metnine isabet ettiği için Roosevelt'in önemli bir organına isabet etmemiş ve konuşmasını 90 dakika boyunca sürdürmüştür. Bu olay eski Başkan'ın çok güçlü bir doğa adamı olarak ününe ün kattı ve ona "Bull Moose" lakabını kazandırdı. Ancak bu, seçimi kazanmak için yeterli olmadı. ABD tarihindeki en güçlü üçüncü parti adaylıklarından birini yürütmesine rağmen Roosevelt, Demokrat aday Woodrow Wilson tarafından yenilgiye uğratıldı.

1972 başkanlık kampanyasını başlattığında Alabama valisi olarak görev yapan George Wallace, Maryland Laurel'deki bir alışveriş merkezinde yaptığı konuşmayı henüz bitirmişti ki, Arthur Bremer tarafından göğsünden ve karnından dört kez vuruldu. Wallace'ın hayatı acil bir ameliyatla kurtarıldı, ancak kurşunlardan biri omurgasına isabet ederek onu ömür boyu felç etti. Suikast girişimi müttefiklerinden ve rakiplerinden çok büyük sempati topladı ancak Wallace başkan adaylığını George McGovern'a kaybetti.

Sonuç olarak siyasi adaylar bir suikast girişiminden kurtulduktan sonra anketlerde ilk başta bir yükseliş gösterse de, tarih, bu etkinin genellikle sınırlı ve geçici olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla 20 yaşındaki Thomas Matthew Crooks'un Trump'a yönelik seçim üzerindeki etkisini anlamak çok kolay bir durum değil.

Kaynak:

<https://www.voanews.com/a/how-will-the-assassination-attempt-against-trump-impact-the-election-/7702990.html> / <https://www.usnews.com/news/national-news/articles/2024-07-17/trump-was-shot-will-it-impact-the-election>

Küresel Jeopolitik Görünüm: ABD Savunma Bakanlığı'nın 2024 Arktik Stratejisi

Temmuz ayında ABD Savunma Bakanlığı, 2024 Arktik Bölgesi için Ulusal Strateji (ABUS) belgesini yayınladı. Söz konusu belge ABD'nin Kuzey Kutup Bölgesi'ne yönelik yaklaşımını ortaya koymakta ve güncel jeopolitik gelişmelere dikkat çekmektedir. ABUS, ABD'nin; barışçıl, istikrarlı ve müreffeh bir Arktik bölgesi istediğini belirtmekte ve söz konusu bölgenin ABD anavatanı kapsamında yer aldığı altını çizmektedir.

Arktik bölgesi; ABD, Kanada, Rusya, Finlandiya, Danimarka, İzlanda, Norveç ve İsveç topraklarının bir kısmını içine almaktadır. Bir Arktik ülkesi olmamasına rağmen Çin, Kuzey Kutbu kaynaklarından yararlanmayı ve bölgesel yönetişimde daha büyük bir rol oynamayı hedeflemektedir. Çin bölgede üç buzkıran gemisi işletmektedir: Xue Long, Xue Long 2 ve Zhong Shan. Ayrıca son birkaç yıldır su altı araçları ve kutup kabiliyetli sabit kanatlı uçaklar kullanarak Rus Donanması ile birlikte tatbikatlar yapmaktadır.

Dolayısıyla Arktik'e yönelik Çin'in hızlı yayılım çabaları, Rusya faktörü ve iklim değişikliği gibi sebepler doğrultusunda ABD, etkin caydırıcılığın tesis edilip, Arktik bölgesindeki ABD çıkarlarına yönelik risklerin etkin bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu süreçte NATO ortakları ve müttefikleri ile entegre hareket etmenin önemine vurgu yapılmaktadır. ABD'nin bu bölgeye verdiği önem, Arktik'in havacılık, denizcilik ve uzay faaliyetlerinin merkezi haline gelmesiyle doğru orantılıdır. Arktik bölgesi aynı zamanda Hint-Pasifik askeri operasyonlarının yürütülmesinin de ayrılmaz bir parçası olup, Avrupa'ya güç projeksiyonu için bir yol görevi görmektedir ve Kuzey Amerika ile Atlantik deniz iletişim hatlarının savunması için hayati önem taşımaktadır.

Sonuç olarak ABD, Çin ve Rusya gibi büyük güçler için giderek daha erişilebilir hale gelen bu bölgede müttefikleri ile uyum içinde hareket etmeyi hedeflemekte, Arktik bölgesinin güvenliğini ve istikrarını askeri ve politik ajandasında öncelikli bir yere konumlandırmaktadır.

Kaynak:

<https://media.defense.gov/2024/Jul/22/2003507411/-1/-1/0/DOD-ARCTIC-STRATEGY-2024.PDF> / <https://www.voanews.com/a/new-us-arctic-strategy-focused-on-russian-chinese-inroads-/7708692.html>

Küresel Jeopolitik Görünüm: Spor ve Siyaset - 2024 Paris Olimpiyatları

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Paris'te başlayan 2024 Yaz Oyunları öncesinde, Rus ve Belaruslu sporcuların 2024 Paris Olimpiyat Oyunları'nda "tarafsız sporcu" statüsünde yarışabileceğini açıklarken "spor etkinliklerinde siyasetin yeri olmadığı" ilkesine atıfta bulundu.

Paris'teki oyunlarda sadece 15 Rus yarışacak ve bunlar resmi olarak tarafsız sporcular olacak. IOC 36 sporcuyla, savaşı ya da orduyu alenen destekleyenleri ayıklamak üzere tasarlanmış bir eleme sürecinden geçtikten sonra katılmaya davet etti. Ancak davet edilenlerin yarısından fazlası yarışmayı reddetti ve birçoğu da açık bir protesto ile katılmaktan vazgeçti.

Buna karşın Gazze'deki savaş nedeniyle İsrail'in Oyunlara katılmasına hiçbir çekince bir çekince konmaması veya İsraili sporcuların benzer eleme süreçlerinden geçirilmemesi ikircikli bir siyasi duruma işaret ediyor. Zaten tarihsel bağlamda Olimpiyatların politik olduğu göze çarpıyor.

Olimpiyatların bu yüzü, Fransız karikatüristler René Goscinny ve Albert Uderzo'nun 1968 tarihli ikonik çizgi romanı "Asterix Olimpiyat Oyunlarında"nın konusuydu. Kitapta, küçük Asteriks kuşatma altındaki Galya köyünden Yunanistan'a, kaslı Spartalılar ve iri yarı Romalılara karşı yarışmak için seyahat eder. Yunanlılar tarafından iyice hırpalanan ve aşağılanan Romalılar, daha sonra Asteriks tarafından kandırılarak Olimpiyat'ın son yarışı öncesinde sihirli iksiri (dönemin performans artırıcı ilacı) içerler. Kurgu olsa da, Asteriks çizgi filmi, birbiri ardına gelen diktatörlerin ve savaş suçlularının Oyunları popülist duyguları kamçulamak için kullandığı veya kanlı bir noktaya değinmek için hedef aldığı gerçek dünyadan esinlenmiştir.

Nazi lideri Adolf Hitler, 1936 yılında Berlin'de düzenlenen Olimpiyatları kendi ırk üstünlüğü teorilerini kutlamak için kullanmaya çalışmış, ancak Amerikalı siyahi Jesse Owens'ın dört altın madalya kazanmasıyla bu hayali suya düşmüştür.

1972 Oyunları, Münih Olimpiyat Köyü'nde 11 İsrailiyi ve bir Batı Alman polis memurunu öldüren şiddetli bir rehin alma eylemi düzenleyen Filistinli Kara Eylül terör grubunun hedefi oldu. Soğuk Savaş döneminde Moskova ve Los Angeles'ta düzenlenen 1980 ve 1984 Oyunlarına da siyasi boykotlar damga vurdu.

Yakın geçmişte Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Çin Devlet Başkanı Xi Jinping Olimpiyatları kendi uluslarını (aslında kendilerini) meşrulaştırmak ve yüceltmek için kullanmaya çalıştıkları iddia ediliyor. Pekin bu yüzyılda oyunlara iki kez ev sahipliği yaptı ve 2008 Olimpiyatlarını, göz kamaştırıcı bir açılış töreni sırasında 2.008 davulcunun ritmiyle bir dünya gücü olarak gelişini duyurmak için kullandı. Çin'in 2022 Kış Oyunları, Pekin'in azınlık Uygur nüfusuna yönelik muamelesi nedeniyle boykot çağrılarının gölgesinde kaldı.

Çin'deki 2008 Olimpiyatlarının ardından komşu Gürcistan'ın bir bölümünü işgal eden Rusya, altı yıl sonra bunu bir kez daha yaptı. Kremlin önce 2014 Soçi Kış Olimpiyatları'nda Rusya'nın madalya tablosunun zirvesinde yer almasını sağlamak için bir doping komplosu düzenledi, ardından Kırım yarımadasına "küçük yeşil adamlar" göndererek bu milliyetçilik gösterisine devam etti ve Ukrayna'da on yıl sürecek çatışmaları başlattı.

Peki, Paris'te ne olacak? 2024 Olimpiyatları, Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un geçen ay erken seçim çağrısı yapmasının ardından Fransa'da yaşanan siyasi çalkantıların gölgesinde kaldı bile. Oyunlara damgasını vurabilecek diğer siyasi konular arasında Ukrayna'daki savaş, İsrail-Filistin çatışması ve Çin-ABD rekabeti yer alıyor.

Kaynak:

<https://www.politico.eu/article/paris-summer-olympics-2024-politics-sports/>

<https://www.cbc.ca/news/world/russian-athletes-olympics-1.7272143>

<https://www.bbc.com/sport/articles/c0dd7j0l93yo>

Küresel Ekonomik Görünüm: ABD, Avrupa ve Asya

ABD

ABD ekonomisi, bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 1,4 ile tahminlerden fazla büyüme kaydetti.

Buna göre, ABD'de GSYH yılın birinci çeyreğinde yıllıklandırılmış olarak yüzde 1,4 artarken, 2022'nin ikinci çeyreğinden bu yana en düşük büyüme oranı kaydedildi. Söz konusu dönemde GSYH verisinde yukarı yönlü revizyona gidildi. Ülkenin GSYH verisine ilişkin Nisan ayında yayımlanan öncü verilerde ekonominin yılın birinci çeyreğinde yüzde 1,6, Mayıs ayında yayımlanan ikinci tahminlerde de yüzde 1,3 büyüdüğü kaydedilmişti. ABD ekonomisi geçen yılın son çeyreğinde de yüzde 3,4 büyümüştü.

İlk çeyrekte ABD ekonomisindeki büyümede; tüketici harcamaları, konut ve konut dışı sabit yatırımlarla eyalet ve yerel yönetim harcamalarındaki artışlar etkili oldu. Özel envanter yatırımlarında ise azalış kaydedildi, ithalat arttı.

Birinci çeyreğe ait nihai verilerde, konut dışı sabit yatırımlarla hükümet harcamaları yukarı yönlü revize edilirken, ithalatla tüketici harcamaları verisinde aşağı yönlü revizyona gidildi.

Yılın ilk çeyreğine ait kişisel tüketim harcamaları fiyat endeksindeki artış yüzde 3,3'ten yüzde 3,4'e çıkarıldı. Kişisel tüketim harcamaları fiyat endeksi, geçen yılın son çeyreğinde yüzde 1,8 yükselmişti.

Gıda ve enerji harcamalarının hesaplama dışı tutulduğu çekirdek kişisel tüketim harcamaları fiyat endeksindeki artış ise yüzde 3,6'dan yüzde 3,7'ye revize edildi. Çekirdek kişisel tüketim harcamaları fiyat endeksi, geçen yılın son çeyreğinde yüzde 2 artış kaydetmişti.

Kaynak:

<https://www.bloomberg.com/>

AVRUPA

Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan verilere göre, Haziran 2024'te Ekonomik Güven Endeksi (ESI), hem AB'de hem de Avro Bölgesi'nde 0,2 puan azalışla sırasıyla 96,4 ve 95,9'a geriledi.

İstihdam Beklentileri İndikatörü (EEI), AB'de 0,8 puan azalışla 100,4'e gerileyerek uzun vadeli ortalamasına yaklaşırken, Avro Bölgesi'nde ise 1,6 puan azalışla 99,7'ye gerileyerek uzun vadeli ortalamasının altında kaldı.

ECB Haziran 2024 faiz kararı açıklandı. Yüksek enflasyonla faizleri artırarak mücadele eden ECB, Temmuz 2022'den bu yana art arda 10 toplantıda faiz oranlarını toplamda 450 baz puan artırmıştı. Avrupa Merkez Bankası (ECB), gösterge faiz oranını, Haziran 2024'te 25 baz puan indirdi ve yüzde 4,50'den yüzde 4,25'e düşürdü. Mevduat faiz oranını 25 baz puan indirdi ve yüzde 4'ten yüzde 3,75'e geriledi. Marjinal faiz oranını 25 baz puan indirdi ve yüzde 4,75'ten yüzde 4,50'ye düşürdü. Avrupa Merkez Bankası böylece 2019 yılından sonra ilk kez faiz indirmiş oldu.

Kaynak:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/exchange-and-interest-rates/database>

ASYA

Çin ekonomisi ikinci çeyrekte beklentilerin altında kalarak yüzde 4,7 büyüdü. Gayrimenkul yatırımları yılın ilk yarısında 2023'ün aynı dönemine göre yüzde 10,1 azalarak son 2 yıldaki düşüşünü sürdürdü. Çin Ulusal İstatistik Bürosu (UİB) verilerine göre, Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla (GSYH), yılın ilk yarısında 2023'ün aynı dönemine göre yüzde 5 artarak 61,68 trilyon Yuan'a (yaklaşık 8,5 trilyon dolar) ulaştı. Çin ekonomisi, Nisan-Haziran 2024 döneminde geçen yılın ilk çeyreğine göre yüzde 4,7 büyüdü. Büyüme oranı, finansal bilgi servisi Wind'in yüzde 5 yönündeki tahmininin altında gerçekleşirken, hükümetin bu yıl "yüzde 5 civarında" olmasını öngördüğü büyüme hedefinin de altında kaldı. Çin ekonomisi, 2023'te yıllık bazda yüzde 5,2 büyümüştü.

Kaynak: <https://www.ntv.com.tr/ntvpara/cin-beklentilerin-altinda-buyudu,YhIDcCABW0i7zbtKxldqPg>

Küresel Teknolojik Görünüm : Windows Arızası Dünya Genelini Etkiledi

17-18 Temmuz 2024 tarihlerinde meydana gelen Windows arızası; acil servislerin, bankaların, havaalanlarının ve daha fazlasının bilgisayar sistemlerini kullanılamaz hale getirdi. Siber güvenlik firması CrowdStrike tarafından yayınlanan hatalı bir güncellemenin ardından Windows makinelerinin önyüklemeye yapamamasından kaynaklanan problem, dünya çapında büyük bir tahribata yol açtı:

- Dünyanın dört bir yanındaki havaalanlarında uçuşlar durduruldu,
- Çevrimiçi bankacılık hizmetleri devre dışı kaldı,
- Hastaneler ve tıbbi hizmetler kesintiye uğradı.

CrowdStrike, kesintinin bir siber saldırıdan kaynaklanmadığını fakat kötü niyetli saldırganların bu durumdan yararlanmaya çalıştığını bildirdi ve kullanıcıların güncellemeleri indirmeden önce şirketin resmi temsilcileriyle konuşmaları yönünde çağrıda bulundu.

CrowdStrike CEO'su George Kurtz, "Müşterilerimiz, yolcularımız ve şirketlerimiz de dâhil olmak üzere bu durumdan etkilenen herkes için yarattığımız etkiden dolayı son derece üzgünüz" dedi. Ayrıca Kurtz, bazı sistemlerin hızlı bir şekilde düzeltilebileceğini, ancak diğerleri için bunun "biraz daha uzun olabileceğini" söyledi. Ancak bu düzeltmenin etkilenen her bir cihaza ayrı ayrı uygulanması gerekecek. Bilgisayarların güvenli moda manuel olarak yeniden başlatılması gerekecek - bu da her yerdeki Bilgi Teknolojileri (BT) departmanları için büyük bir zaman kaybına yol açacak.

Küresel Bordro Birliği Başkanı Melanie Pizzey, yaptığı açıklamada, bordro yazılımlarına erişemeyen "çok sayıda müşterinin" kendisiyle temasa geçtiğini ve kesintinin, firmaların o hafta personel ödemelerini gerçekleştiremeyeceği anlamına gelebileceğini ve bunun da zincirleme bir etki yaratabileceğini söyledi.

Ancak bu kesintinin merkezinde yer alan yazılımın genellikle işletmeler tarafından kullanıldığını ve bu kapsamda çoğu insanın kişisel bilgisayarlarının etkilenmeyeceğini ifade edebiliriz. Bu durum özelinde daha çok kurumsal işletmeleri etkileyen söz konusu problemin, ilerleyen süreçte milyonlarca kişisel bilgisayarı etkileme gücüne sahip olması son derece korkutucu.

Kaynak:

<https://www.bbc.com/news/articles/cp4wnrxqlewo> / <https://www.forbes.com/sites/barrycollins/2024/07/19/huge-windows-blackout-hits-banks-airports-and-more/>

Küresel Çevresel Görünüm: Sokak Hayvanları Düzenlemesi TBMM'de Kabul Edildi

Sahipsiz hayvanlara yönelik düzenlemeler içeren Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, TBMM'de kabul edildi. Teklifte, Hayvanları Koruma Kanunu'nda değişikliğe gidilecek. Buna göre, Kanun'un amaçlarına "insan, hayvan ve çevre sağlığı gözetilmek kaydıyla" ifadesi eklenecek.

Türkiye'deki milyonlarca sokak köpeğini ilgilendiren bu tasarı, birçoğunun öldürüleceği ya da bakımsız, aşırı kalabalık barınaklara gönderileceği endişeleri eşliğinde yasalaştı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, meclis komisyonunun tasarımı onaylamasının ardından milletvekillerine "Bazı insanlar ısrarla görmezden gelse de Türkiye'nin bir sokak köpeği sorunu var. Sokak köpekleri; çocuklara, yetişkinlere, yaşlılara, koyun ve keçi sürülerine saldırıyor, trafik kazalarına neden oluyor" dedi. Hükümet, Türkiye'nin sokaklarında ve kırsal alanlarında yaklaşık 4 milyon sokak köpeğinin dolaştığını tahmin ediyor. Birçoğu zararsız olsa da sayıları giderek artan köpekler sürüler halinde toplanıyor ve İstanbul'da ve başka yerlerde çok sayıda insana saldırabiliyor. Türkiye'nin bilinen büyük sokak kedisi nüfusu ise tasarının odak noktası değil.

Kabul edilen yasa, belediyelerin başıboş köpekleri toplamasını ve onları kısırlaştırılacakları barınaklara yerleştirmesini zorunlu kılıyor. Acı çeken, ölümcül derecede hasta olan, insanlar için sağlık riski oluşturan ya da saldırgan olan köpeklere ötenazi uygulanacak. Ancak belirtmek gerekir ki tasarının temeli ötenaziye dayanmıyor.

Öncelikle sahihsiz hayvanlara ilişkin yürütülecek çalışmalarda, tereddüde mahal verilmemesi, kedi ve köpeklerin sahipli hayvan statüsüne alınabilmesi için "sahipli hayvan" ve "sahipsiz hayvan" kavramları açık bir şekilde tanımlanacak.

Kanun'daki "yakala-kısırlaştır-sal" metodunun kaldırılması nedeniyle hayvan bakımevi tanımında uyum değişikliği yapılacak. Hayvan bakımevinin tanımı, "Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan ve hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği bir tesis" şeklinde değiştirilecek. Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla iş birliği içerisinde, sahihsiz hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakılmaları için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlayacak, eğitim çalışmaları yapacak.

Hayvan bakımevlerine alınan hayvanlardan rehabilite edilen köpekler sahiplendirilinceye kadar bu yerlerde barındırılacak. Doğru ve güncel veri sağlanabilmesi amacıyla hayvan bakımevlerine alınan hayvanlar Tarım ve Orman Bakanlığı veri sistemine kaydedilecek.

Caydırıcılığın sağlanması amacıyla sahipli hayvanın sahibi tarafından terk edilmesi kabahatine ilişkin idari para cezası hayvan başına 2 bin liradan 60 bin liraya çıkarılacak. Yerel yönetimler adına toplanan sahihsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk eden veya bakımevinde barındırılan hayvanı bakımevi dışında bir yere bırakanlara ise hayvan başına 50 bin lira idari para cezası verilecek.

Belediyeler 31 Aralık 2028'e kadar belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla ve mevcut bakımevlerinin koşullarını iyileştirmekle yükümlü olacak.

Belediyeler, 31 Aralık 2028'e kadar hayvan bakımevleri kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahihsiz hayvanlara sahiplendirilinceye kadar bakmak için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde 5'i oranında kaynak ayıracak. Bu oran, büyükşehir belediyelerinde binde 3 olarak uygulanacak. Ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılmayacak.

Kaynak:

https://www.ntv.com.tr/turkiye/sokak-hayvanlari-duzenleme-kanun-teklifi-komisyonunda-kabul-edildi,BBDUDF9_RUOZkUw8TDNg8A#

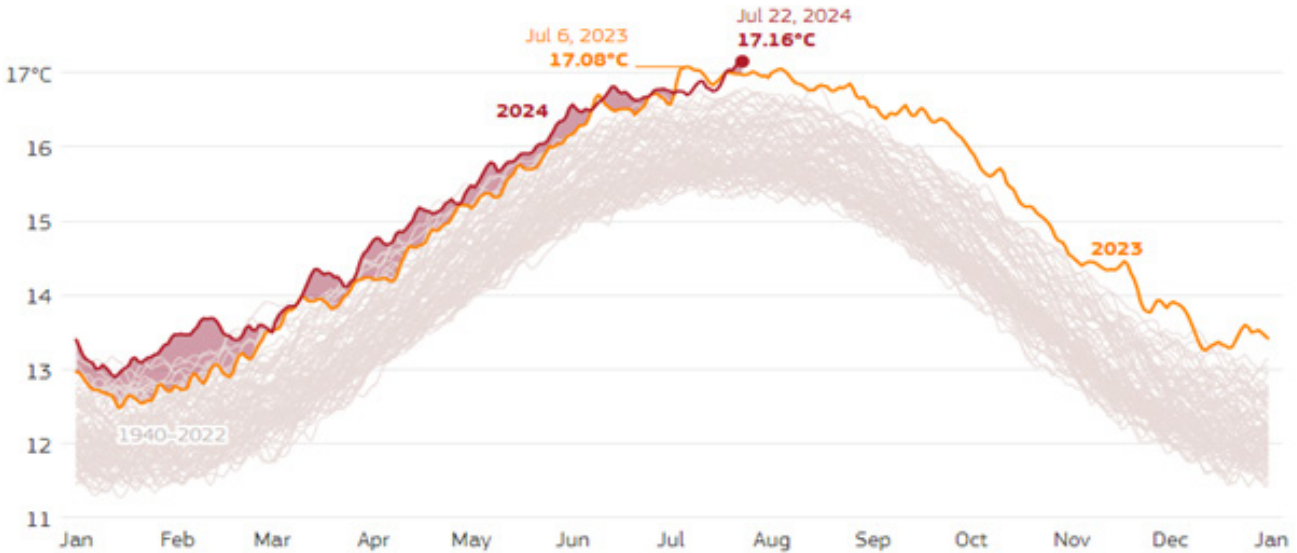
<https://www.bloomberght.com/sokak-hayvanlari-yasa-si-komisyonunda-kabul-edildi-2357058>

<https://apnews.com/article/turkish-committee-approves-bill-to-regulate-stray-dogs-f4f865a743493ebe6368fe-998e13e46d>

Küresel Çevresel Görünüm: Dünyanın En Sıcak Günü 22 Temmuz'da Yaşandı

Copernicus İklim Değişikliği Servisi (C3S) verilerine göre, Dünya yakın tarihin en sıcak gününü yaşadı. 22 Temmuz 2024 tarihinde günlük küresel ortalama sıcaklık ERA5 veri setinde* 17.16°C ile yeni bir rekor seviyeye ulaştı. Bu değer, bir gün önce 21 Temmuz 2024'te kaydedilen 17,09°C ve bir yıl önce 6 Temmuz 2023'te kaydedilen 17,08°C'lik rekorları aşmıştır.

Rekor kıran sıcaklık neredeyse her kıtada hissedildi. Asya'nın büyük bir bölümü kavurucu günler ve tehlikeli derecede sıcak gecelerin ortasında bunaldı. Amerika Birleşik Devletleri'nin batısındaki sıcaklıklar kontrolden çıkan orman yangınlarını körükledi. Copernicus verilerine göre Antarktika'nın büyük bölümünde sıcaklıklar normalin 12 santigrat derece (22 Fahrenheit) kadar üzerindeydi.

C3S Direktörü Carlo Buontempo 21 Temmuz 2024 tarihinde kırılan rekorla ilgili olarak şunları söyledi: “21 Temmuz'da C3S, günlük küresel ortalama sıcaklık için yeni bir rekor kaydetti. Asıl şaşırtıcı olan, son 13 ayın sıcaklığı ile önceki sıcaklık kayıtları arasındaki farkın ne kadar büyük olduğudur. Şu anda gerçekten keşfedilmemiş bir bölgedeyiz ve iklim ısınmaya devam ettikçe, gelecek aylarda ve yıllarda yeni rekorların kırıldığını göreceğiz.”

Carlo Buontempo, 22 Temmuz 2024'te kırılan yeni rekorun ardından ise şunları ekledi: “Artık yeni bir rekorumuz var ve değeri, bunun geçen yıl kırılan rekoru aştığını güvenle belirtmek için yeterince büyük. Olay halen devam ediyor ve zirve tarihinin değişmesi mümkün”.

Rekor sıcaklıklara ulaşıyor olmamız son derece korkutucu ama şaşırtıcı değil. Atmosfere karbon kirliliği eklemeye devam ettikçe, küresel sıcaklıklar da kaçınılmaz olarak artacak.

Kaynak:

<https://climate.copernicus.eu/new-record-daily-global-average-temperature-reached-july-2024>

<https://www.washingtonpost.com/climate-environment/2024/07/23/hottest-day-ever-recorded-climate-change/>

Küresel Toplumsal Cinsiyet Görünümü: 2024 Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Endeksi Açıklandı

Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Endeksi 2006 yılından bu yana her yıl dört temel boyutta toplumsal cinsiyet eşitliğinin mevcut durumunu ve gelişimini kıyaslamaktadır:

- Ekonomik Katılım ve Fırsat Eşitliği
- Eğitime Erişim
- Sağlık ve Hayatta Kalma
- Siyasi Güçlenme

Bu yıl 18'incisi yayımlanan Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Endeksi, 146 ekonomide toplumsal cinsiyet eşitliğini ölçerek dünya ekonomilerinin üçte ikisinde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin gelişmelerin analizine temel oluşturmaktadır.

2024 Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi, hiçbir ülke tam cinsiyet eşitliğine ulaşamamış olsa da (mevcut verilere göre tam eşitliğe ulaşmak 134 yıl sürecektir), bu endekste yer alan ekonomilerin yüzde 97'sinin aradaki farkın yüzde 60'ından fazlasını kapattığını göstermektedir; bu oran 2006 yılında yüzde 85 idi.

İzlanda (yüzde 93,5) 1. sırada yer almakta, aynı zamanda cinsiyet uçurumunun yüzde 90'ından fazlasını kapatan tek ekonomi olmaya devam etmektedir. İlk 10'da yer alan diğer dokuz ekonomiden sekizi aralarındaki farkın yüzde 80'inden fazlasını kapatmaktadır. Avrupa ekonomileri küresel ilk 10'un yedi sırasında yer almaktadır. İzlanda'nın yanı sıra bu ülkeler arasında Finlandiya (2., yüzde 87,5), Norveç (3., yüzde 87,5), İsveç (5., yüzde 81,6), Almanya (7., yüzde 81), İrlanda (9., yüzde 80,2) ve İspanya (10., yüzde 79,7) yer almaktadır.

Avrupa, 2024 yılında aradaki farkın yüzde 75'ini kapatarak ve 2006'dan bu yana genel olarak +6,2 puanlık bir iyileşme sağlayarak 2024 bölgesel cinsiyet uçurumu sıralamasında başı çekmektedir.

Avrupa'nın ilk beş ekonomisi - İzlanda, Finlandiya, Norveç, İsveç ve Almanya - küresel ölçekte ilk 10'da yer almaktadır. Bununla birlikte, bölgedeki 40 ekonomiden 21'i cinsiyetler arası uçurumun yüzde 75'inden fazlasını kapatmış olsa da, en üst ve en alt sıralar arasındaki mesafe bölge içi büyük farklılıklara işaret etmektedir. En üst sırada yer alan İzlanda, en alt sırada yer alan Türkiye'ye 29 puan fark atmıştır.

Türkiye, Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksinde 146 ülke arasında 127. sırada yer alıyor. Suudi Arabistan 126.sırada ve bir yılda 5 sıra atlayarak, Türkiye'yi bir basamak geçmiş durumda. Avrupa bölgesinde yer alan bir ülke olarak ancak İran, Pakistan, Fas, Nijerya, Lübnan, Kuveyt gibi ülkelere iyi durumdayız.

Türkiye, Ekonomik Katılım ve Fırsat eşitliğinde 133. sırada. Kadınların İş gücüne katılım oranı yüzde 35.11 iken, erkeklerde bu oran yüzde 71.43. Üst düzey yetkililer ve yöneticiler sıralamasında 124. sırada yer alıyoruz. Kadınların üst düzey yöneticilik oranı yüzde 18.48, erkeklerin oranı yüzde 81.52

Profesyonel ve teknik çalışanlar sıralamasında 101.sıradayız: Kadınların oranı yüzde 42.44 iken Erkeklerin oranı yüzde 57.56.

En iyi durumda olduğumuz alan Eğitimsel Kazanımlar başlığında, 90. sıradayız. Okuryazarlık oranında ise 99. sıradayız. İlköğretime kayıta 1. Sırada iken, ortaöğretime kayıta 102. sıraya düşüyoruz.

Kaynak:

<https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/digest/>

<https://yetkinreport.com/2024/06/23/kuresel-cinsiyet-ucurumu-raporu-tam-esitlik-icin-134-yil-lazim/>

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

ULUSLARARASI STRATEJİK ARAŞTIRMALAR

UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

(AREL USAM)

İLETİŞİM:

Prof. Dr. Oktay BİNGÖL, Müdür, oktaybingol@arel.edu.tr, 0850 850 27 35-1622

Dr. Öğr. Üyesi Selma ŞEKERCİOĞLU BOZACIOĞLU, Müdür Yrd. selmasekercioglu@arel.edu.tr,
0850 850 27 35– 1623

Dr. Yunus KARAAĞAÇ, Stratejik Araştırmalar Uzmanı, yunuskaraagac@arel.edu.tr 0850 850 27
35-1647

Sinem KARATAŞ ARI, İdari İşler Uzmanı, sinemkaratas@arel.edu.tr, 0850 850 27 35-1648

BU SAYIYA KATKI SUNANLAR

Doç. Dr. Aylin ERDOĞDU, Küresel Ekonomik Görünüm: ABD, Avrupa ve Asya

ADRES:

Türkoba Mahallesi Erguvan Sokak No:26 / K 34537 Tepekent – Büyükçekmece
İstanbul-Türkiye

arelusam@arel.edu.tr

arelusam01@gmail.com